

9 Jaký bude vývoj šancí znevýhodněných dětí na úspěch ve škole, pokud se nic nezmění?

Trendy ve vývoji jednotlivých ukazatelů charakterizujících vývoj v oblasti spravedlivého přístupu ke vzdělávání ukazují pozitivní i negativní rysy.

Pozitivní vývoj

- Mírně klesá počet dětí, které mají odloženou školní docházku.
- Klesá počet žáků vzdělávaných v programech RVP ZV LMP.
- Převažuje forma individuálně integrovaných žáků se SVP.
- Velká většina rodičů souhlasí s tím, aby děti byly vzdělávány společně, v kolektivu různě nadaných dětí, a stejně tak velká většina rodičů očekává, že škola pomůže znevýhodněným dětem překonávat školní neúspěch.
- Výsledky žáků ve 4. třídách se podle mezinárodních šetření PIRLS 2011 a TIMSS 2011 mírně zlepšily.

Negativní vývoj

- Počty žáků, kteří nedokončí střední vzdělání, se nesnižují. Naopak velmi mírně rostou.
- Klesá procento dětí, které chodí do MŠ, respektive které se připravují na ZV.
- Počet žáků uznaných jako sociálně znevýhodnění není přesně identifikován. Podle školních výkazů je SZ žáků necelé 1 %, což je v rozporu s výsledky šetření postoju rodičů, podle kterého je pro většinu rodičů (58 %) někdy obtížné potřeby školy financovat.
- Bude se zvyšovat segregace dětí. Již dnes 11–13 % rodičů vyhledalo pro své děti jinou než spádovou školu, velká většina rodičů souhlasí i nadále s odchody žáků do víceletých gymnázií a pouze necelých 50 % souhlasí se snižováním jejich kapacit.
- Počet specializovaných učitelů a nároky na diagnostické a poradenské služby rostou, zatímco metodická podpora a kapacity těchto specializovaných služeb se výrazně nezlepšují.

Přestože legislativa klade důraz na rovný přístup ke vzdělávání, finanční podmínky pro školy, které vzdělávají sociálně znevýhodněné žáky podle programu pro ZV, nejsou nijak zlepšeny, a to přesto, že tyto školy čelí větším nárokům na práci se žáky.

10 Shrnutí a doporučení

Shrnutí

Úspěch a spokojenost jednotlivce souvisí s úrovní a kvalitou jeho vzdělání. Společenský a ekonomický rozvoj je stále více podmíněn vzdělaností lidí, a tedy kvalitou vzdělávacího systému. Roste význam vzdělání jako faktoru ekonomického a společenského úspěchu jednotlivce i kvality života celé společnosti. Na globalizovaném trhu práce roste produktivní význam kreativního lidského intelektu a klesá produktivní role manuální práce, rutiny a izolovaných znalostí (NERV, 2011).